

Jönnek az újabb színházi Beszélő fejek

A Szegedi Nemzeti Színház decemberben tizenhárom különböző produkciót, három vendégjátékot, két premiert, összesen negyvenöt előadást kínál a közönségnek – mondta el Nagy László marketingigazgató.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Székhelyi József színidirektor – aki nemrégiben jelentette be, hogy nem pályázik újra a főigazgatói posztra – rendezti **Alan Bennett** beszélő fejek című monológ-sorozatának harmadik részét. Három különleges ember három különleges történetét **Pásztor Erzsébet**, **Szilágyi Annamária** és **Borovics Tamás** adja elő. Bemutató: december 14-én a kisszínházban. Oscar Wilde komédiája, a **Bunbury** a Holdudvar-sorozat részeként **Toronykőy Attila** rendezésében, **Járai Máté**, **Csorba Kata**, **Bánvölgyi Tamás**, **Szívós László**, **Janik László**, **Borsos Bea**, **Galkó Bence** és **Tóth Lambert** szereplésével decem-

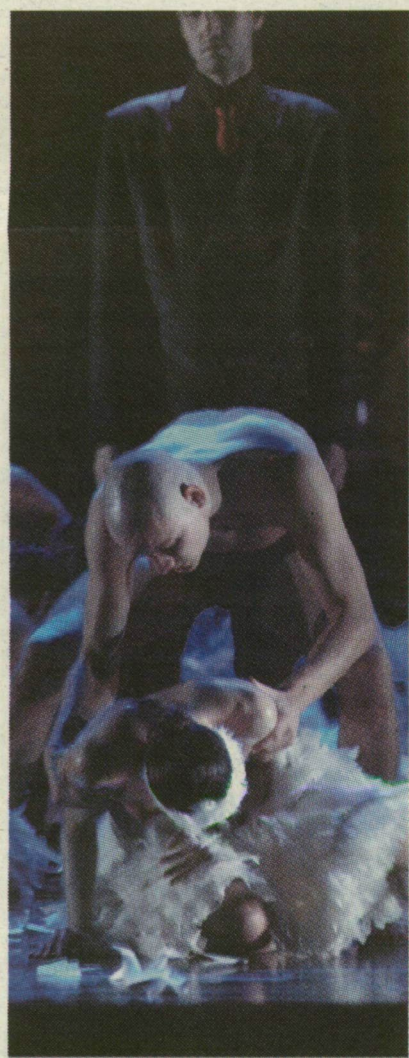
ber 18-ától látható a kisszínház színpadán.

Karácsonyi gálakoncerttel jelentkeznek 22-én és 23-án az operatársulat. Mozart, Donizetti, Bellini, Verdi, Bizet, Gounod, Mascagni és Puccini legnépszerűbb darbjainak slágerei csendülnek fel a nagyszínházban **Pál Tamás** vezényletével. 27-én vendégként a Budapest Klezmer Band ad koncertet. Szenczációnak ígérkezik **Richard Alfieri** Hat hét, hat tánc című zenés bulvárdarabja: **Kulka Jánossal** és **Vári Évával** 28-án vendégjátékként láthatja a közönség két előadásban. Másnap a Storyville Jazz Band hagyományos ünnepi dixie-gáláján a Bohém Ragtime Band, az énekes **Janice Harrington** és a harsonás **Werner Guetler** lesz a vendég.

Az év utolsó napján 18 órától a Szilveszter hercegnő című rendhagyó operettprodukcióval várja a publikumot a társulat.

→ Kodály-évforduló

Száz Krisztina, az önkormányzat zenei referense elmondta: a Kodály-émlékév szegedi programsorozatának kiemelt rendezvényeit december 13-án és 14-én tartják. Az első napon az SZTE Zeneművészeti Karának Fricsay Hangversenytermében koncerteket rendeznek, másnap este a Szegedi Nemzeti Színházban Kodály Zoltán két művét, a Psalmus Hungaricumot és a kevésbé ismert The Musicmakerst adja elő a Szegedi Szimfonikus Zenekar és a városi énekkarokkal kibővített Vaszy Viktor Kórus Gyüdi Sándor vezényletével. Az előcsarnokban a 125 éve született és 40 éve elhunyt zeneszerző szegedi kapcsolódásairól nyílik kiállítás Erdős János és Gyémánt Csilla rendezésében.

A HATTYÚK TÁVÁBAN EZÚTTAL A BETEG GYEREKEKÉRT TÁNCOLNAK Fotó: Frank Yvette

Kobakol, és jótékony a balett

MUNKATÁRSUNKTÓL

Megalapították Szegeden a Kortárs Balett Klubot, vagyis a Kobakot. A baráti klubba máris több tucatnyian jelentkeztek, a regisztráció december 15-éig tart a www.szegedikortarsbalett.hu/kobak honlapcímen. A népszerű együttes ezt követően januárban pót-szilvesztert tart, ahol a „kobakisták” megismerkedhetnek a táncosokkal, kedvezményes belépőkhöz juthatnak, tombolán különféle „ereklyéket” nyerhetnek. A jubileumi évadban a Szegedi Kortárs Balett fontosnak tartja, hogy jótékonyági akciókat is szervezzen, az együttes Hattyúk tava gyerekeknek címmel bemutatta **Juroniczki Tamás** koreográfusi munkásságának első gyermekelőadását. A rendezvényt a C-Mobil Kft. gyűjtése és kezdeményezése nyomán a Szegedi Nemzeti Színházzal együtt szervezték a Reménysugár Alapítvány számára. Az akcióból 600 ezer forint gyűlt össze, amiből a szegedi gyermekklinika leukémiás és daganatos gyermekei részére infúziós pumpákat vásárolnak. Az eszköz nagyban segíti a beteg kicsik kezelését.

SZENT-GYÖRGYI ALBERT 70 ÉVE VETTE ÁT A NOBEL-DÍJAT (2.)

Pozsonytól vándorolt Cambridge-ig a tudós

■ SZENT-GYÖRGYI ALBERT MUNKA KÖZBEN – VALÓSZÍNŰLEG CAMBRIDGE-BEN

Fotó: Szent-Györgyi gyűjtemény (Ralp W. Moss kötetéből)

Orvos és az élet titkát kutató tudós, kitűnő tanár volt. De sportoló és szellemesen társalgó humanista is. Katonai dezertőr, aki kémregénybe illő fordulatokkal politizált. Sőt: sármos férfi, akit olyannyira elvarázoltak a nők, hogy négyszer nősült életének 93 éve alatt. Ő Szent-Györgyi Albert, az egyetlen magyar, aki szülőföldjén élt és dolgozott, mikor szegedi professzorként elnyerte a Nobel-díjat – 70 évvel ezelőtt. Erre emlékezve és emlékeztetve villantjuk föl sorozatunkban Szent-Györgyi Albert ellentmondásos életének titkait.

ÚJSÁZSI ILONA

Mint a mesében a legkisebb fiú: Szent-Györgyi Albert apai örökségének maradványával, 600 angol fonttal indult szerencsét próbálni. Kétszer is doktorált (1917-ben orvos-, 1927-ben pedig kémia tudományból). Ekkortájt hét európai városban is élt családjával, majd az óceánt átszelve folytatta vándorútját – míg Szegeden révbe ért.

„Hogyan lehet a lehető legszerényebbnek maradni akkor is, amikor már mindenkinél többet tudok”
Szent-Györgyi Albert

Az „orvostudomány felhőkarcolóját” kívánta megépíteni Szent-Györgyi. Az ehhez szükséges alapozást jelentette számára a különböző laboratóriumokban végzett munka.

Meg akarta érteni az életet, ezért az első állomáson, 1919-ben Pozsonyban Mansfeld professzor irányításá-

val a gyógyszerek hatásával foglalkozott.

Az elektromosság biológiai szerepének jelentőségét Prágában Tschermak mutatta meg. Berlinben Michaelis, a pH-mérés kidolgozója ugyanúgy különleges intuitív képességekkel rendelkezett, mint Szent-Györgyi. Tőle azt is megtanulta: „hogyan lehet a lehető legszerényebbnek maradni akkor is, amikor már mindenkinél többet tudok” – mesélte amerikai életrajzírójának, Ralp W. Mossnak.

Hamburgban a Tengerészeti és Trópusi Intézetben a távoli vidékre dolgozni induló orvosok felkészítő tanfolyamára való jelentkezés kétségbeesett vargabetűnek tekinthető. Szent-Györgyi, felesége és kislányuk szegénységéről hallva egy ismerős a családfőt beajánlotta asszisztensnek Leeuwen professzorhoz, a leideni egyetemre. Ismét farmakológiával foglalkozott, cikkeket írt.

Tanársegédnek állt a fiziológus professzor, Hamburger mellé a hollandiai Groningenben: nappal kutyákat operált, esténként biokémiai kutatásait folytatta. Itt először taníthatott is, miközben harmincnél is több tudományos művet közölt. Közte „cikkekcsék” például a növények légzéséről. Főnöke váratlan halála miatt új állást kellett keresnie, feleségét és lányát hazaküldte – a bizonytalanság miatt.

„Én vagyok Szent-Györgyi” – jelentette be a fiziológiai társaság nemzetközi kongresszusán, Stockholmban,

→ **TANÁCS KUTATÓKNAK** „Ha új témát választasz..., láss hozzá mindjárt a munkához – bármit kutathatsz, csak csináld! Még az sem baj, ha nincs valami nagy ötleted, mert a munka során életre kelnek és érdekessé válnak a dolgok. Ha ezt elérted, már érdemes olvasni, jöhetnek a könyvek, a tanulás és minden egyéb” – ajánlotta Ralp W. Moss figyelmébe is módszerét Szent-Györgyi.

MÁSOK MONDTÁK „Az életet adó aktív oxigén átadásának drámája, amely a sejt sötét belsejében játszódik le, egészen addig ismeretlen volt számunkra, amíg... Szent-Györgyi el nem végezte kísérleteit. Ez volt a titok megfejtésének kezdete” – foglalta össze Hammarsten Szent-Györgyi eredményeit.

miután a kiemelkedő biofizikus, Hopkins professzor háromszor is hivatkozott a burgonya oxidációs mechanizmusáról írt cikkére. Kiderült: elszigeteltsége, londoni tanulmányútjának kudarca ellenére Európa vezető tudósainak figyelmét vívta ki Szent-Györgyi – publikációival. Hopkins 1926-ban Cambridge-be ösztöndíjasnak hívta. Ezzel szinte megmentette a mániás-depressziós hajlama miatt épp hullámvölgybe jutó Szent-Györgyi életét.

Cambridge-ben izolálni akarta azt az erősen redukáló, „Szent-Györgyi-féle anyagot”, amit groningeni kutatóként a mellékvesekéregben talált. Az USA-beli Mayo-klinikán 25 grammot sikerült elkülönítenie a különös anyagból. Cambridge-ben hexuron-savnak nevezte felfedezését – a C-vitamint.

A HÓNAP KÖNYVE

Igaz és hasznos bölcsesség

A tizenhetedik században Apáczai Csere János állította össze az első magyar nyelvű, tudományokat átfogó kézikönyvet: a Magyar Encyclopaediát. Szegeden őrzött példányát ajánlja az olvasók figyelmébe a Somogyi-könyvtár.

HORNICZKY ANIKÓ

Apáczai Csere János a gyulafehérvári, majd a kolozsvári kollégium-tanáraként arra is törekedett, hogy korszerűsítse a műveltség és az oktatás viszonyát. Öttestendő németalföldi tanulmányútja tapasztalatait újításokban ötvözte. Az ifjúságnak, tankönyvnek szánta a tudományok átfogó

rendszerét, mégpedig magyar nyelven.

A kötet kétévnyi előkészítés után 1653-ban jelent meg Utrechtben. Pontos címe: „Magyar Encyclopaedia. Azaz minden igaz és hasznos bölcsességnek szép rendbe foglalása és magyar nyelven világra bocsátása Apáczai Csere János által”. Tizenegy fejezete a metafizika, logika, aritmetika, geometria, asztronómia, geográfia, fizika, természetrajz, medicina, architektúra, mezőgazdaság, történelem, etika, jog, politika és teológia tudományát összegzi. A kötet Somogyiban kiállított példányát 1913-ban vásárolta a városi bibliotéka.